

สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร THE ADMINISTRATOR'S COMPETENCY AFFECTING PERFORMANCE BASED ON SMART SCHOOL STANDARD UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

พัศนียา โกยสกุล¹

มัทนา วัฒนอมศักดิ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 59 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 236 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามหลักเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานโรงเรียนคุณภาพมาตรฐาน ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาตนเอง การมีวิสัยทัศน์ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ
2. การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา และด้านผลที่เกิดกับนักเรียน
3. สมรรถนะของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purposes of this research were to determine 1) the school administrator's competency under the Bangkok Metropolitan Administration 2) the performance based on smart school standard under the Bangkok Metropolitan Administration and 3) the school administrator's competency affecting performance based on smart school standard under the Bangkok Metropolitan Administration. The samples were 59 schools under the Bangkok Metropolitan Administration in South Krunghthon Cluster. There were 4 respondents of each school; administrator, assistant administrator, and 2 teachers, with the total of 236. The research instrument was a questionnaire; regarding the administrator's competency based on the principle and method for teachers under the Bangkok Metropolitan Administration elevate academic standing; and the performance based on smart school standard of the department of education, Bangkok Metropolitan Administration. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

¹ นักศึกษาปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The research findings were as follow:

1. The school administrator's competency under the Bangkok Metropolitan Administration, as a whole and as an individual, was found at a high level; ranking from the highest to the lowest: communication and motivation, self development, vision, service, teamwork, analysis and synthesis, human resource development, and achievement motivation.
2. The performance based on smart school standard under the Bangkok Metropolitan Administration, as a whole and as an individual, was found at a high level; ranking from the highest to the lowest: educational management, school's strength reinforcement, and student achievement.
3. The school administrator's competency affecting performance based on smart school standard under the Bangkok Metropolitan Administration at .05 level of statistical significance.

บทนำ

นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยตัดสินใจดำเนินการปฏิรูปการศึกษาหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (เอมอร วิริยะขันติกุล 2555: 103) โดยมีโรงเรียนซึ่งถือเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษา เป็นหน่วยงานที่สามารถทำให้นโยบายการศึกษาเห็นผลการปฏิบัติที่เป็นจริงเกิดขึ้น ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างเด่นชัดที่โรงเรียน (จันทราณี สงวนนาม 2553: 121) และการจัดการศึกษาจะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการเช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุสิ่งของ นโยบายการบริหารงาน การจูงใจ (จันทราณี สงวนนาม 2553: 28) เป็นต้น แต่ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนเป็นอย่างมากคือ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษา เนื่องด้วยผู้บริหารมีหน้าที่และความรับผิดชอบ

หลายประการในการดำเนินการบริหารภารกิจทั้งปวงภายในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการที่จะบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีนั้นผู้บริหารควรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการ มีความเป็นผู้นำที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมจริยธรรม มุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รวมถึงมีแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิผลทำให้ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหารจัดการ(จามจุรี จำเมืองและคณะ 2550: 237)คุณสมบัติเหล่านี้ล้วนคือความสามารถหรือสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการบริหารโรงเรียน เพราะสมรรถนะหมายถึง องค์ประกอบของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของปัจเจกบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำงานของบุคคลนั้น ๆ เป็นบทบาทหรือความรับผิดชอบซึ่งสัมพันธ์กับผลงาน และสามารถวัดค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกอบรม อันจะส่งผลให้คนสามารถทำงานได้ดีกว่าและสมบูรณ์มากกว่า (สุรัช พรหมพันธุ์ 2554 : 187) สมรรถนะที่มีประสิทธิผลจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ นับเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยเป็นหลักประกันว่าสถานศึกษาแห่งนั้นประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 ว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน

การศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” จากสาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่และประชาชนว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2553: 2 – 3) สำนักการศึกษาในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และนโยบายด้านการศึกษาของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น จึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนมีระบบการดำเนินงานตามมาตรฐานได้แก่ การดำเนินงานเครือข่ายโรงเรียน การดำเนินงานโรงเรียนคุณภาพมาตรฐาน (SMART SCHOOL) การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การตรวจสอบทบทวนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นต้น (สำนักการศึกษา 2552: 56) และการที่โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจะบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้นั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความสามารถ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบผลการปฏิบัติงานทั้งหมด ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้บริหารและการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ อันเป็นสิ่งสำคัญต่อโรงเรียนและนับเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำรายงานการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยมีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานกลางในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 438 โรงเรียน พบว่า มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1) ปัจจัยอุปสรรคจากโครงสร้างและการแบ่งภารกิจในการดำเนินงานด้านการศึกษา โดยสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักด้านการศึกษาแต่ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาโรงเรียน 2) โรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป โดยโรงเรียนมักจะถูกร้องขอให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเขตและชุมชน ทำให้นักเรียนมีเวลาเรียนน้อยลง 3) ปัญหาจากการใช้สื่อไม่คุ้มค่า เนื่องมาจากโรงเรียนขาดระบบในการส่งเสริมการใช้สื่อ ขาดระบบที่ดีในการจัดซื้อจัดหา ทำให้ได้สื่อไม่ตรงความต้องการของผู้ใช้ และครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ 4) อุปสรรคจากการจัดการ

ศึกษาหลายระดับในหนึ่งโรงเรียน โดยโรงเรียนบางแห่งจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้การบริหารจัดการยากลำบากกว่าโรงเรียนทั่วไป 5) ปัจจัยอุปสรรคด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีพื้นที่คับแคบ มีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งานและไม่สามารถขยายอาคารเรียนได้ 6) ปัจจัยอุปสรรคด้านเศรษฐกิจขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โต๊ะเก้าอี้มีไม่เพียงพอ เนื่องจากช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาประเทศชาติมีปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย ส่งผลให้งานทางการศึกษาได้รับงบประมาณน้อยลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552: 9)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบสมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทราบสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงสมรรถนะของผู้บริหารตามแนวคิดของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนไว้ ดังนี้ 1) สมรรถนะหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม 2) สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ เพื่อหาว่าสมรรถนะใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร (SMART SCHOOL) ไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน และ 3) ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำโครงร่างงานวิจัย เสนอขอความเห็นชอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นการ จัดสร้างเครื่องมือ พร้อมทั้งทดสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นและนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ และจัดพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ประชากร

สถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 70 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ที่ได้จากการเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ (Probability sampling) โดยดำเนินการเป็นสองขั้นคือ 1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 59 โรงเรียน และ 2) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน จำนวน 59 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 236 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรต้น (X_{tot}) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้ขอบข่ายการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. ตัวแปรตาม (Y_{tot}) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามหลักเกณฑ์การประเมินการดำเนินงาน โรงเรียนคุณภาพมาตรฐาน (SMART SCHOOL) ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดจากหลักเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานโรงเรียนคุณภาพมาตรฐาน (SMART SCHOOL) ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิคเอร์ท (Likert) 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหาร และการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ นำมาเรียบเรียงและสร้างแบบสอบถามขึ้นภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการพิจารณา ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป ทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน 2 คน รวมโรงเรียนละ 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 32 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้มา คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.935

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแบบสอบถามหลังการทดลอง ใช้ แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณบดีบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองสำหรับ โรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้ ส่วนโรงเรียนที่ติดขัดด้วย ข้อจำกัดด้านความพร้อม ด้านเวลาของผู้วิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการ ส่งแบบสอบถามโดยพนักงานรับส่งเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมา รวบรวมแล้วพิจารณา ตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความ สมบูรณ์และถือว่าเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) นำมา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบ สอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารกับการ ดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (standard deviation) โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้ จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใด แสดงว่า สมรรถนะของผู้บริหาร/การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน คุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับนั้น เกณฑ์การแปล ความหมายของค่ามัชฌิมเลขคณิต ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการ วิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best 1981 : 182) มีรายละเอียด ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง สมรรถนะ ของผู้บริหาร/การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง สมรรถนะ ของผู้บริหาร/การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง สมรรถนะ ของผู้บริหาร/การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง สมรรถนะ ของผู้บริหาร/การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง สมรรถนะ ของผู้บริหาร/การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัด กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้น ตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 59 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 236 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนก ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และ ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

(n = 59)

สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. สมรรถนะหลัก (X_1)	3.92	0.11	มาก
1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_{11})	3.80	0.20	มาก
1.2 การบริการที่ดี (X_{12})	3.94	0.15	มาก
1.3 การพัฒนาตนเอง (X_{13})	4.01	0.20	มาก
1.4 การทำงานเป็นทีม (X_{14})	3.94	0.19	มาก
2. สมรรถนะประจำสายงาน (X_2)	3.94	0.12	มาก
2.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_{21})	3.88	0.17	มาก
2.2 การสื่อสารและการจูงใจ (X_{22})	4.09	0.18	มาก
2.3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (X_{23})	3.87	0.16	มาก
2.4 การมีวิสัยทัศน์ (X_{24})	3.99	0.19	มาก
รวม (X_{tot})	3.93	0.10	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ สมรรถนะของผู้บริหารด้านการสื่อสารและการจูงใจ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.18) สมรรถนะของผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.20) สมรรถนะของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.19) สมรรถนะ

ของผู้บริหารด้านการบริการที่ดี ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.15) สมรรถนะของผู้บริหารด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.19) สมรรถนะของผู้บริหารด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.17) สมรรถนะของผู้บริหารด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.16) และสมรรถนะของผู้บริหารด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.20) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

(n = 59)

การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดการศึกษา (Y_1)	4.16	0.14	มาก
2. ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน (Y_2)	3.84	0.09	มาก
3. ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา (Y_3)	3.97	0.11	มาก
รวม (Y_{tot})	3.98	0.08	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การดำเนินงานตามมาตรฐาน

โรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.14) การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.11) และการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.09) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร
ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสมรรถนะของผู้บริหารโดยภาพรวมและรายด้าน กับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร

	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₂₁	X ₂₂	X ₂₃	X ₂₄	X _{tot}
X ₁₁	1								
X ₁₂	.494**	1							
X ₁₃	.430**	.646**	1						
X ₁₄	.416**	.732**	.646**	1					
X ₂₁	.432**	.756**	.656**	.782**	1				
X ₂₂	.391**	.674**	.583**	.700**	.740**	1			
X ₂₃	.447**	.742**	.644**	.779**	.793**	.730**	1		
X ₂₄	.394**	.686**	.602**	.766**	.749**	.649**	.763**	1	
X _{tot}	.582**	.864**	.766**	.895**	.909**	.821**	.900**	.858**	1
Y _{tot}	.430**	.683**	.643**	.650**	.688**	.630**	.674**	.647**	.760**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารแต่ละด้านกับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) มีค่าอยู่ระหว่าง .430 - .760 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .760 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกในลักษณะคล้อยตามกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X₂₁) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .688 และด้านที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) น้อยที่สุดคือ สมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X₁₁) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .430

การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) สรุปผลได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม (Y_{tot}) คือ สมรรถนะของผู้บริหาร (X_{tot}) และสมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเอง (X₁₃) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 2.545 + .299(X_{tot}) + .067(X_{13})$$

2. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการศึกษา (Y₁) คือ สมรรถนะของผู้บริหาร (X_{tot}) สมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเอง (X₁₃) และสมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการทำงานเป็นทีม (X₁₄) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_1 = 1.505 + .646(X_{tot}) + .133(X_{13}) + .105(X_{14})$$

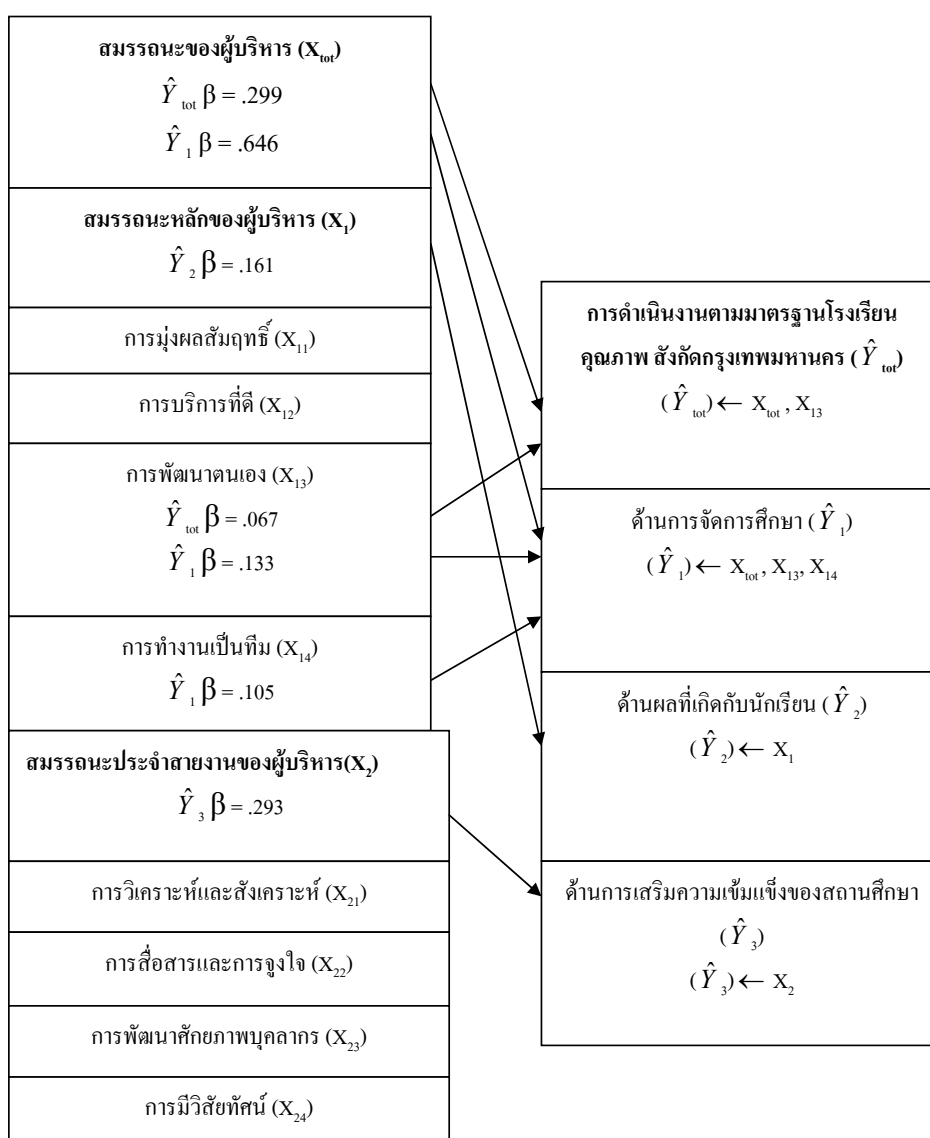
3. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (Y_2) คือ สมรรถนะหลักของผู้บริหาร (X_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_2 = 3.215 + .161(X_1)$$

4. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา (Y_3) คือ สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_3 = 2.821 + .293(X_2)$$

แผนภูมิ สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร

← หมายถึง ตัวแปรที่เข้าสมการทำนาย

β หมายถึง สัมประสิทธิ์การถดถอย

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสามารถในการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้ภารกิจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ และน่าจะเป็นผลมาจากการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป ต้องมีสมรรถนะหลัก 4 ด้าน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และมีสมรรถนะประจำสายงาน 4 ด้าน คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ จึงทำให้ผู้บริหารมีสมรรถภาพหรือศักยภาพทั้งด้านความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก อีกทั้งผู้บริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลงได้ตระหนักถึงบทบาทการเป็นผู้นำยุคใหม่เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยทั้งในวงวิชาการและวิชาชีพ มีการเตรียมความพร้อมในการบริหารงานอยู่เสมอเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งมั่นพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลในทุกๆ ด้าน ตั้งใจบริการพร้อมทั้งปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง สามารถพูด เขียน สื่อสาร ได้ตอบกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงและให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารมีการทำความเข้าใจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน สนับสนุนการอบรม สัมมนาและศึกษาดูงานแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนแนวทางในการทำงาน มีการพัฒนากระบวนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้โรงเรียนมีศักยภาพและสมรรถนะเพียงพอในการที่จะยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางกระแสการแข่งขันที่ค่อนข้างสูงในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ แสนวัง ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารและการจูงใจ การบริการที่ดี และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิศ อินทะสุระ ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และด้านการสื่อสารและการจูงใจ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุญาดา ศิริบุรพงศา ศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถนะของผู้บริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 6 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 6 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การทำงานเป็นทีม การสื่อสารและการจูงใจ การมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาตนเอง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ

2. จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสำคัญยิ่งในอันที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีการบริหารและการปฏิบัติงานในภารกิจหลักของการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป อย่างครบถ้วน ถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีหลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวมถึงมีการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศและกำกับติดตามเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานงบประมาณที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ มีแผนภูมิ

การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน บุคลากร ปฏิบัติงานตรงกับความรูความสามารถและความถนัด มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรรักและศรัทธาในวิชาชีพ สถานศึกษามีแผนบริหารงานทั่วไปที่ครอบคลุมภารกิจที่รับผิดชอบ มีตัวชี้วัดที่ประเมินความสำเร็จ จุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา มีระบบการประกันและพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้องค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่ทำให้แก่นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การคิดและการเขียน สามารถบูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร การดำเนินงานด้านต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธุราช วงษ์จินดา ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ภาคตะวันออก พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นที่ศรัทธาและยอมรับของผู้ปกครอง สถานศึกษาได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ผู้ปกครองให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการศึกษา และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย นำแสงจรรยาสุข ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพในที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ระดับการดำเนินการตามมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตนา มั่นคง ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ด้านการดำเนินการที่อยู่ในระดับมากคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์สามารถนำโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล และครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้

เรียนอย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัย สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียนคุณภาพสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร และสมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเอง ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร อันประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะสมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากจากผู้บริหารโรงเรียนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการบริหารงานอยู่เสมอ มีการอบรม สัมมนาเพิ่มเติมความรู้ให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี ด้านภาษา ด้านความรู้ในการบริหารงาน เป็นต้น ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เห็นความสำคัญของการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของครู นักเรียนและชุมชน มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม มีการวางแผน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนภายในสถานศึกษา ค้นหาโอกาส อุปสรรคของการทำงานเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การบริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศราภรณ์ น้อยใจมั่น ที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นฐานของโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการมีวิสัยทัศน์ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมิทส์และเพอร์คีย์ (Smith and Purkey)

ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผล พบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารต้องมีสมรรถนะที่ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรและการสนับสนุนการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของมาร์ช (Marsh) ศึกษาสมรรถนะและกลยุทธ์สำหรับครูใหญ่ในอนาคต พบว่าครูใหญ่ในยุคศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะในด้านการมุ่งสู่ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรเพิ่มความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน และมีการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ลงลึกถึงตัวนักเรียนมากขึ้น และเกิดผลกับนักเรียนอย่างแท้จริง เช่น การใช้กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะเพื่อประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา เช่น มีการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน เป็นรายกรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหาร

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บั๊ค พอยท์, 2553.

จามจุรี จำเมือง, สติชัย วรรณท้วนิช และอุษณีย์ จำเมือง. **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไฮเอดพิบลิชซิง, 2550.

จิตนา มั่นคง. “การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล.” การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

ธงชัย นำแสงจรรยาสุข. “กระบวนการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2552.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น(ฉบับปรับปรุงใหม่)**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2554.

พินิจ แสนวัง. “สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษากาญจนบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.

วรศราภรณ์ น้อยใจมั่น. “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1.” การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551.

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. “การประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (SMART SCHOOL) ประจำปี 2556.” 2556.

_____. **คู่มือการนิเทศโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสู่การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

_____. **หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **การพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย ครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ: สกศ., 2553.

สุรัช พรหมพันธุ์. **ข้าแหละสมรรถนะเพื่อการพัฒนา Competency**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน, 2554.

เอมอร วิริยะขันติกุล. “สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหาร
โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มกรุงเทพมหานคร.” วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 4, (2555): 103.

Best, John W. **Research in Education.** 4th ed. Englewood
Cliffs: Prentice-Hall, 1981.

Cronbach, Lee J. **Essentials of psychology testing.** 3rd ed.
New York: Harper & Row Publishers, 1974.

Eith, Gary Lee. “Visions, roles and competencies of the
21st century community college continuing education
department head.” Ed.D. dissertation, Columbia
University Teachers College, 2002.

Katz, Daniel and Robert L Kahn. **The Social Psychology of
Organizations.** 2nd ed. New York: John Wiley &
Sons, 1978.

